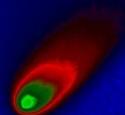

Objekti u blizini Zemlje: nastanak, evolucija, značaj

Bojan Novaković

Katedra za astronomiju, Matematički fakultet-Beograd

Comet C/2011 L4 (Pan-STARRS) 2013, March 16.8
Stacking of 4x10second exposures at Iso 800
Canon Eos50D + Orion 80 Ed
From Mount Faito (Naples - Italy)
Antonio Catapano & Ernesto Guido

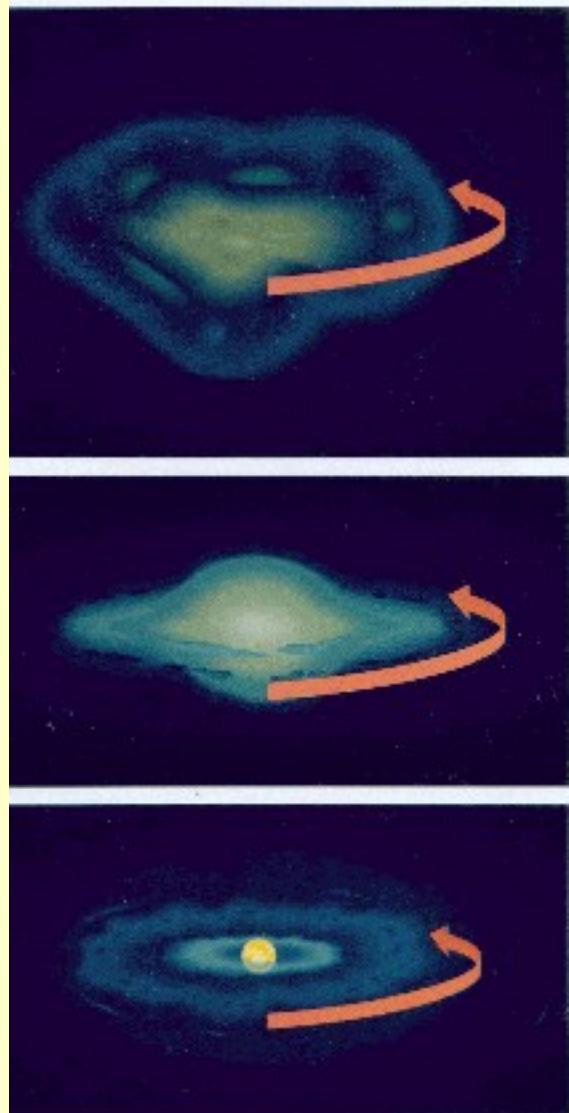

O čemu će biti reči

- Formiranje Sunčevog sistema
- Asteroidi i komete: ostaci tog formiranja
- Gde se sve nalaze asteroidi i komete
 - Objekti bliski Zemlji (OBZ)
 - Dinamička evolucija OBZ
 - Izvori OBZ-a
 - Značaj OBZ-a

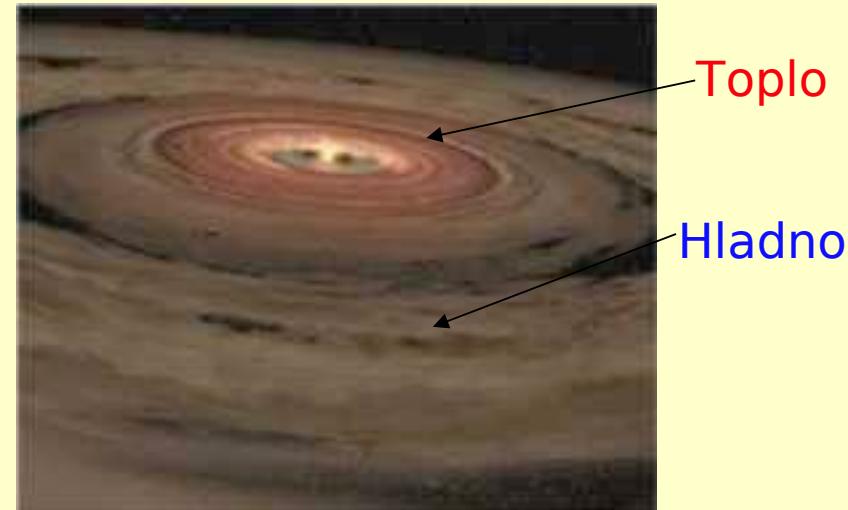
Kako je (možda) nastao Sunčev sistem

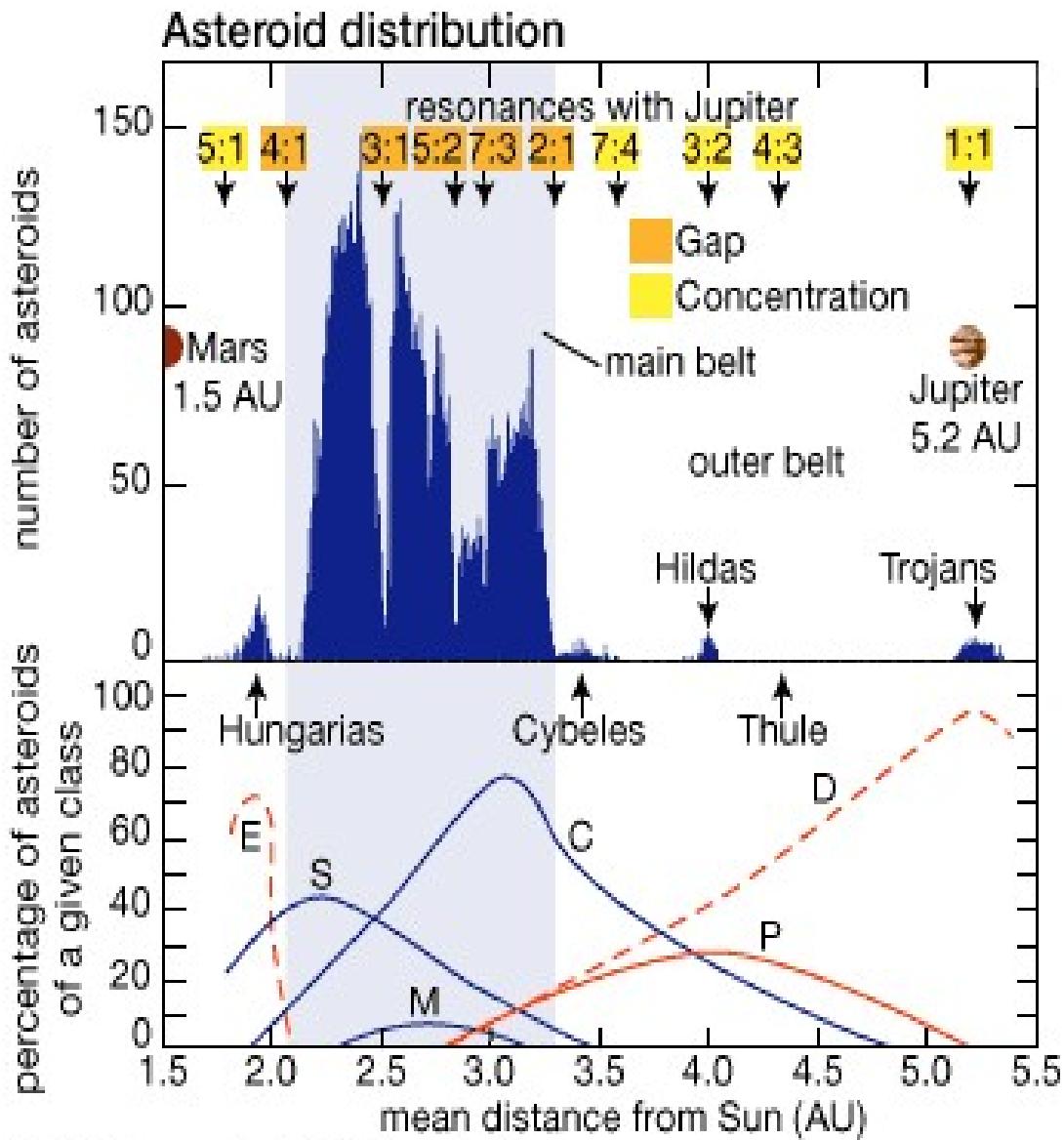
- Gravitacioni kolaps dovodi do sažimanja međuzvezdanog oblaka
- Oblak se transformiše u disk
- U centru se formira proto-Sunce
- Od ostatka materijala iz diska formiraju se planetezimali čijim spajanjem (akrecijom) nastaju planete

Asteroidi + komete = preostali planetezimali

- U unutrašnjoj oblasti Sunčevog sistema (jer je bila toplija) planetezimali su formirani od minerala i metala
- U spoljašnjoj oblasti, gde je temperatura manja, planetezimali sadrže i vodu
- Asteroidi i komete su planetezimali preostali iz procesa formiranja planeta

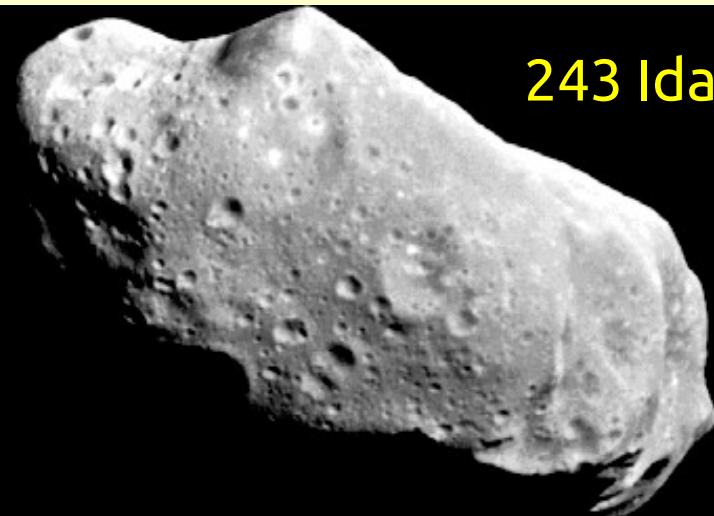
E-tip: dominantan u populaciji Hungarija asteroida

S-tip: dominantan u unutrašnjem delu GAP-ja

C-tip: dominantan u središnjem i spoljašnjem delu GAP-ja

D-tip: dominantan među Jupiterovim trojancima i Hilda grupi

Oblik asteroida

243 Ida

25143
Itokawa

Dactyl

21 Lutetia

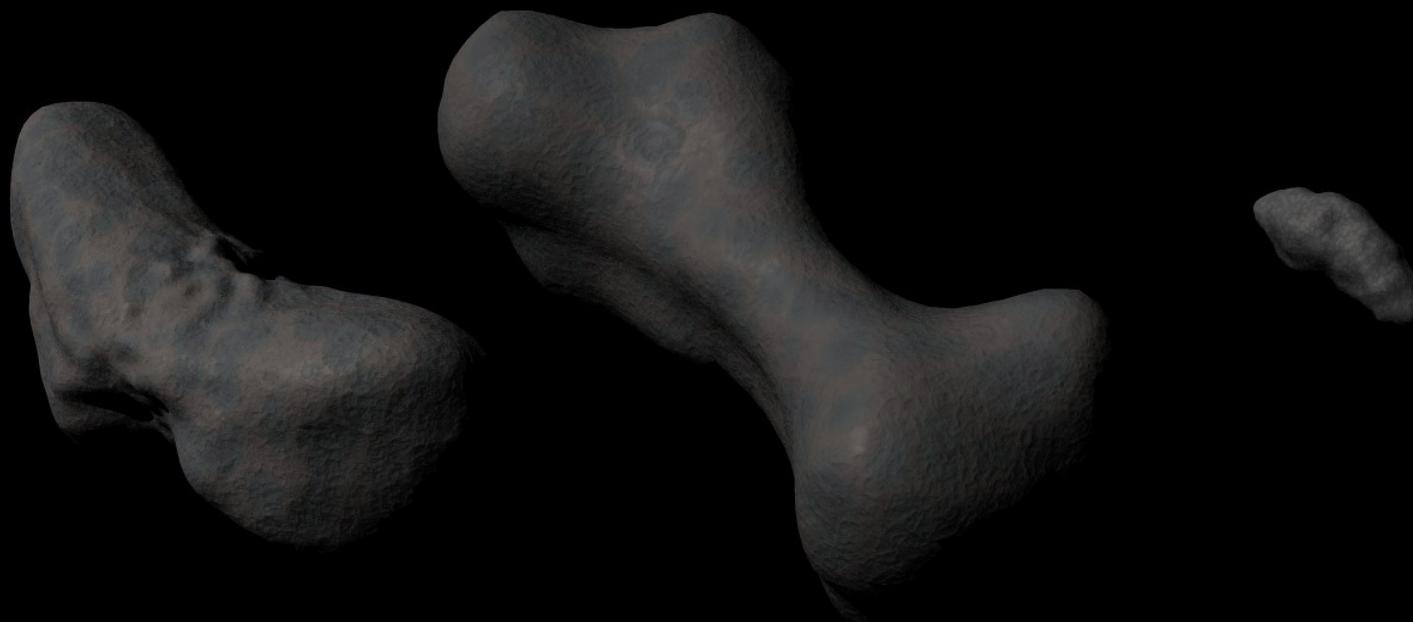
Asteroidi mogu
biti različitih,
uglavnom
nepravilnih oblika!

To je posledica
njihovih čestih
međusobnih
sudara!

433 Eros

216 Kleopatra

1620 Geographos

6489 Golevka

1998 Ky26

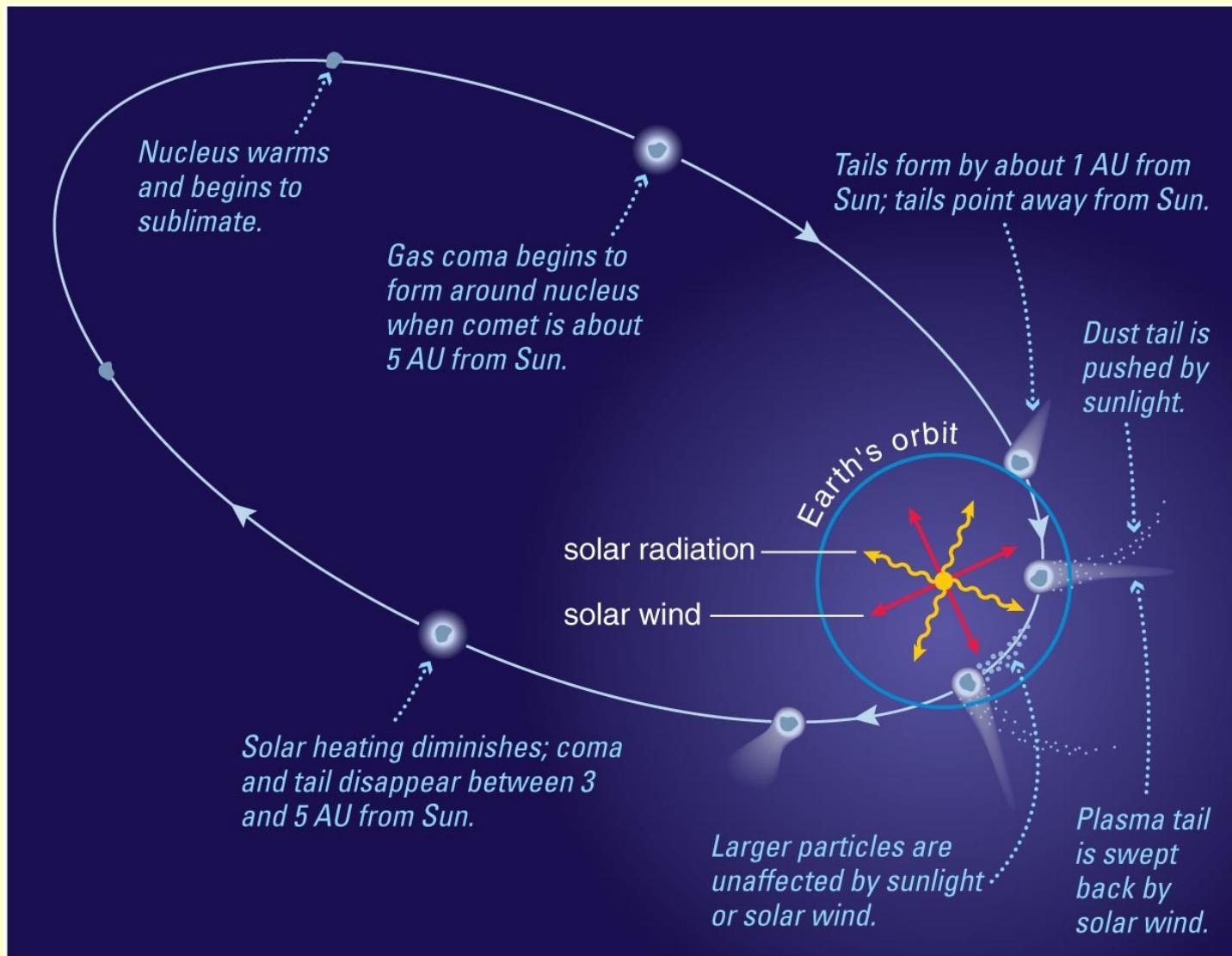
4179 Toutatis

2063 Bacchus

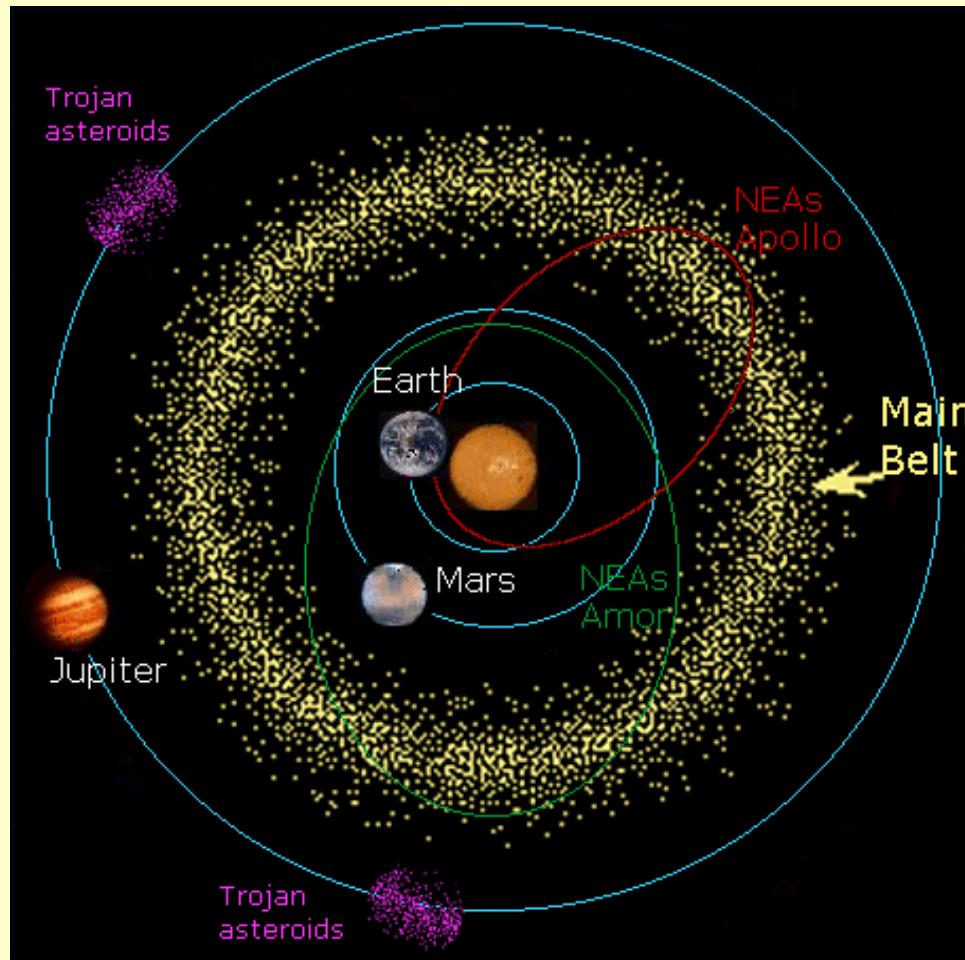
4769 Castalia

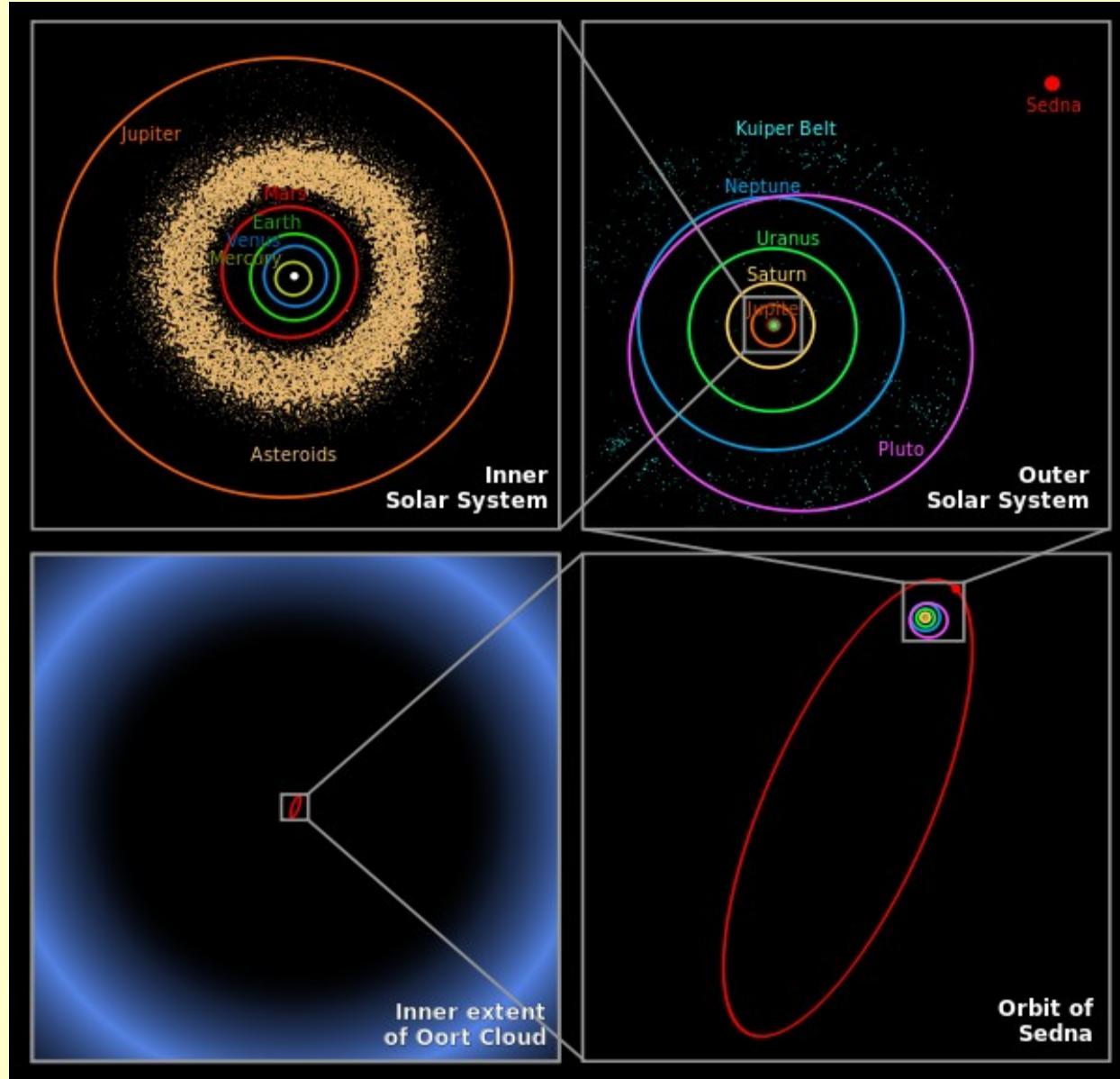
Komete: aktivnost, tj. pojava glave i repa

Gde sve možemo naći asteroide?

Mala tela u Sunčevom sistemu

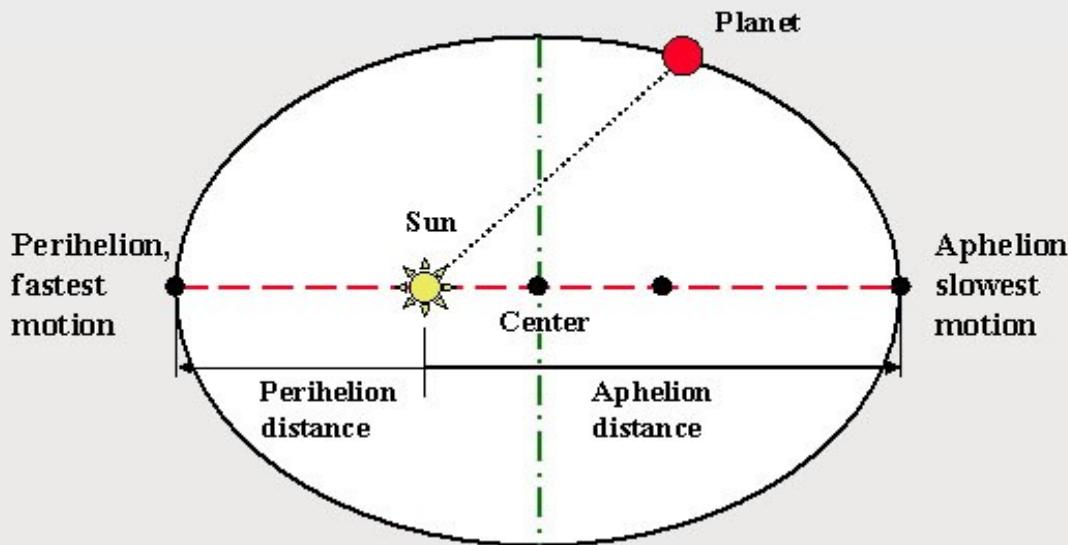

1. Keplerov zakon

Planete se kreću oko Sunca po eliptičnim putanjama u čijoj zajedničkoj žiži se nalazi Sunce.

Kepler's 1st Law

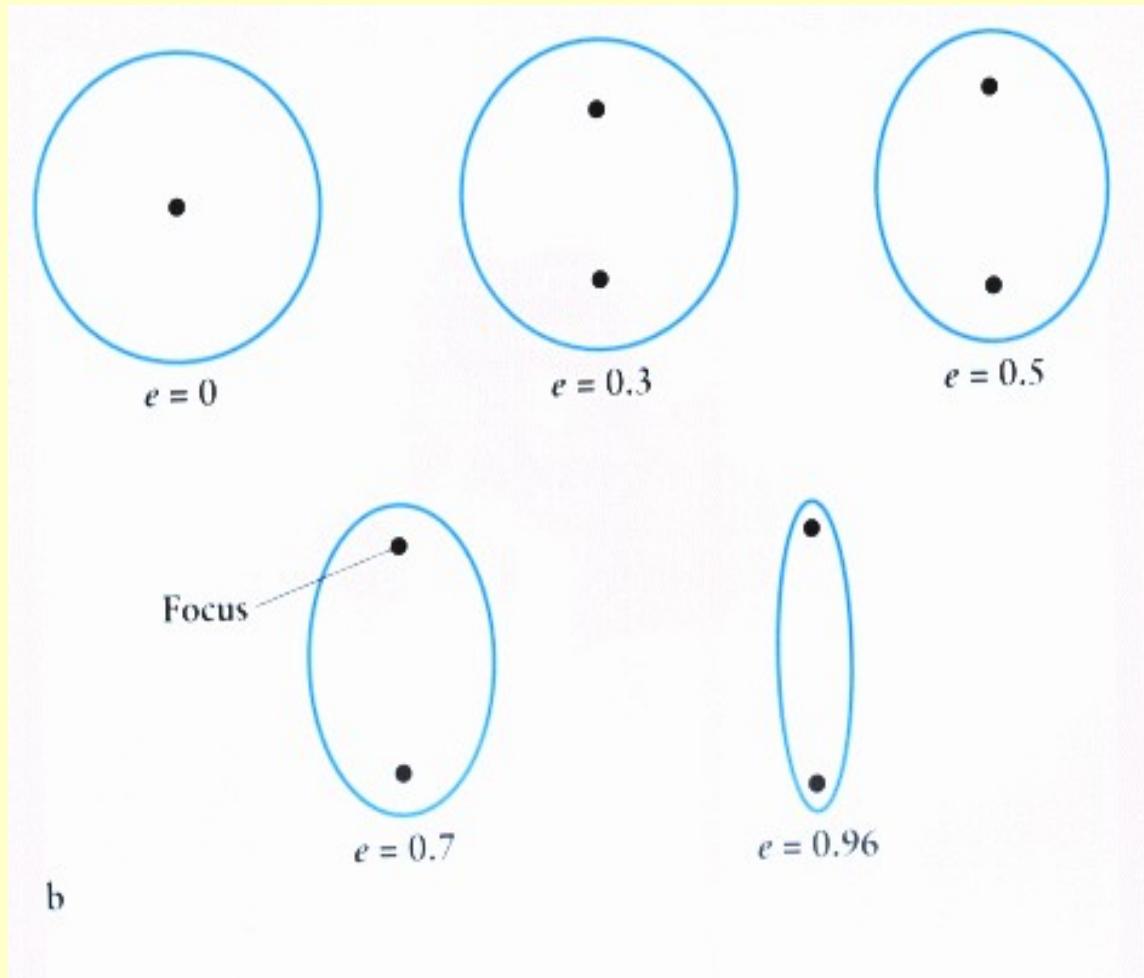
$$r = \frac{a(1-e^2)}{(1+e \cos \theta)}$$

$$\text{for } 0 \leq e < 1$$

Perihel: $q = a(1-e)$
Afel: $Q = a(1+e)$

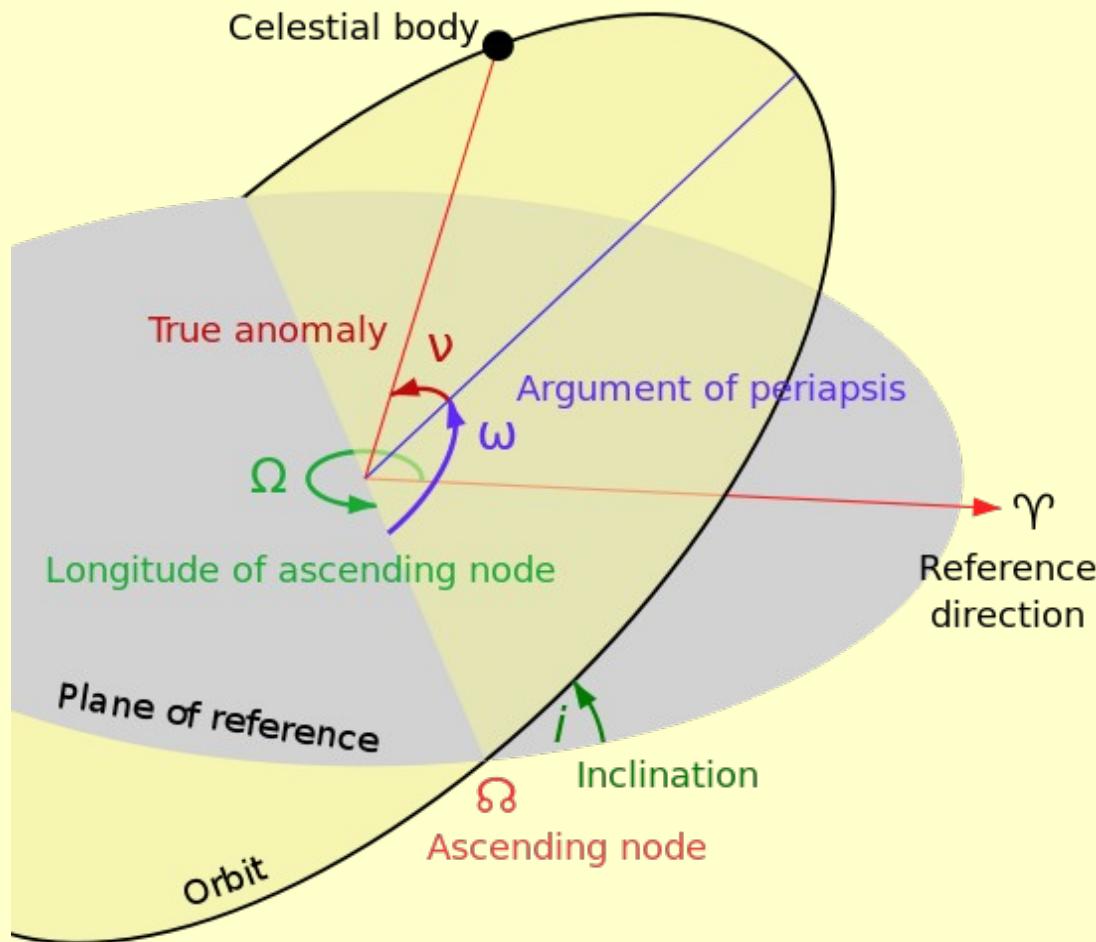
Neke karakteristike elipse

Ekscentričnost (e): $0 \leq e < 1$

Eliptički orbitalni elementi

($a, e, i, \Omega, \omega, M$)

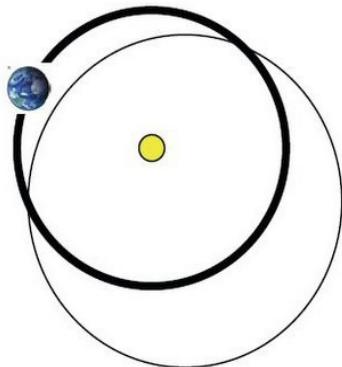

Srednja anomalija: $M = n(t - t_0)$

Asteroidi u blizini Zemlje

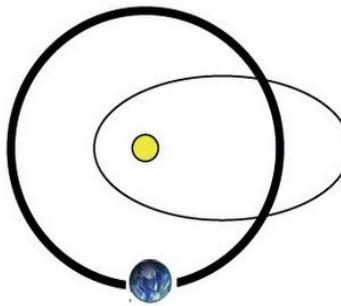
Apollo

Semimajor Axis ≥ 1.0 AU
Perihelion ≤ 1.02 AU
Earth Crossing

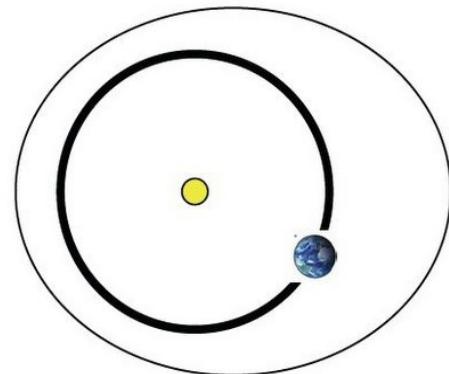
Aten

Semimajor Axis < 1.0 AU
Aphelion ≤ 1.0167 AU
Earth Crossing

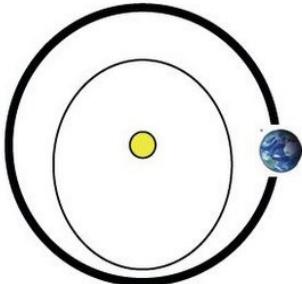
Amor

1.02 AU $<$ Perihelion ≤ 1.3 AU

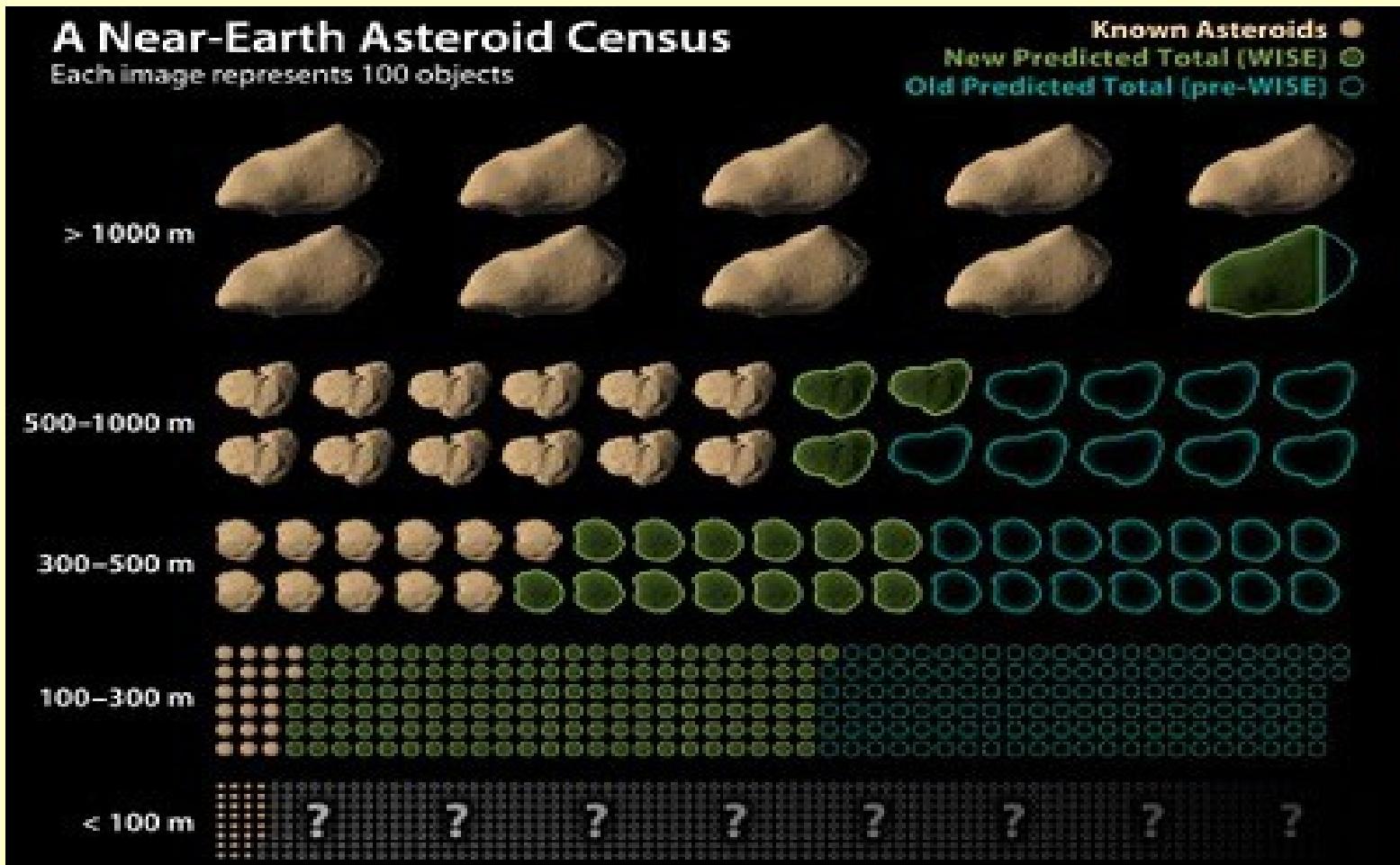
Inner Earth Objects (IEOs)

Aphelion < 0.983 AU
Always inside Earth's orbit
(aka Apohele)

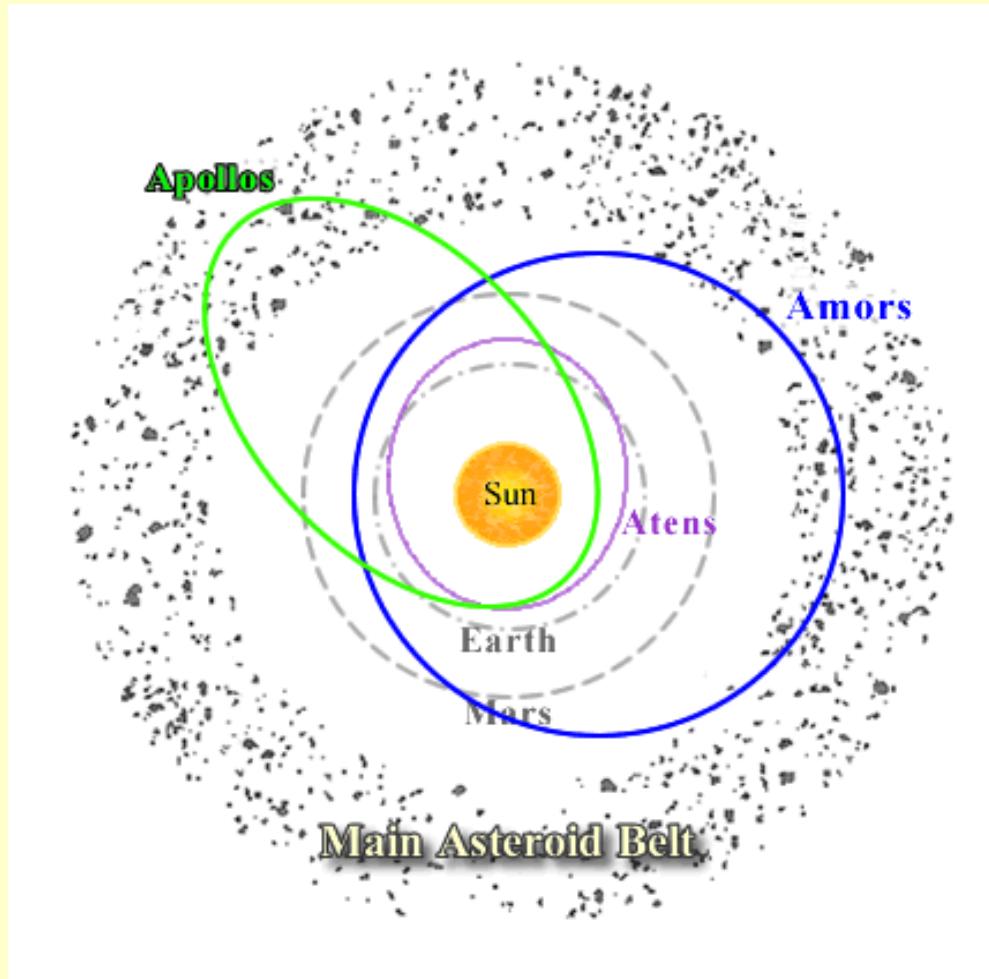

Type	Near-Earth Population
Apollo	62% of known asteroids
Aten	6% of known asteroids
Amor	32% of known asteroids
IEO	6 known asteroids

Asteroidi u blizini Zemlje: koliko ih (trenutno) ima?

Asteroidi u blizini Zemlje: dinamička (ne)stabilnost

Životni vek (dinamički) 10-20 miliona godina !!!

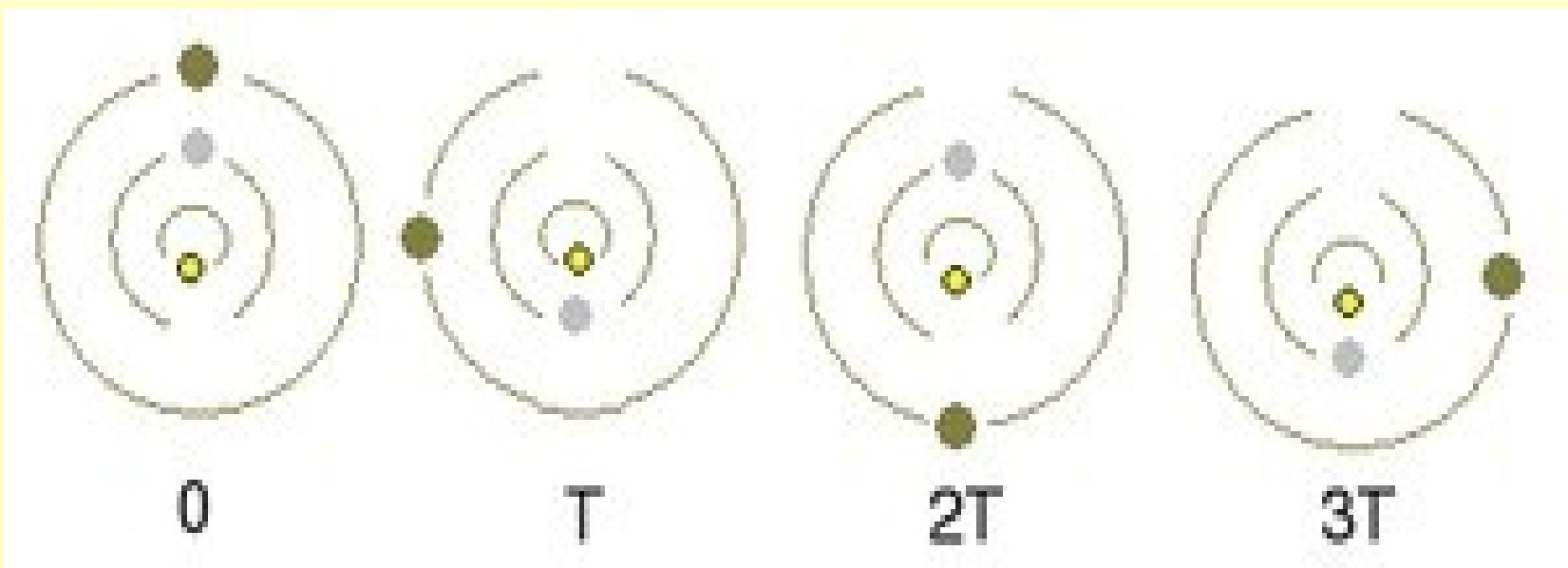
Asteroidi u blizini Zemlje: uzroci dinamičke **nestabilnost**

- Uzroci nestabilnosti kretanja:
 - Rezonance
 - Bliski prilazi sa planetama
 - Negravitacioni efekti (Efekat Jarkovskog)

Asteroidi u blizini Zemlje: uzroci dinamičke **nestabilnosti**

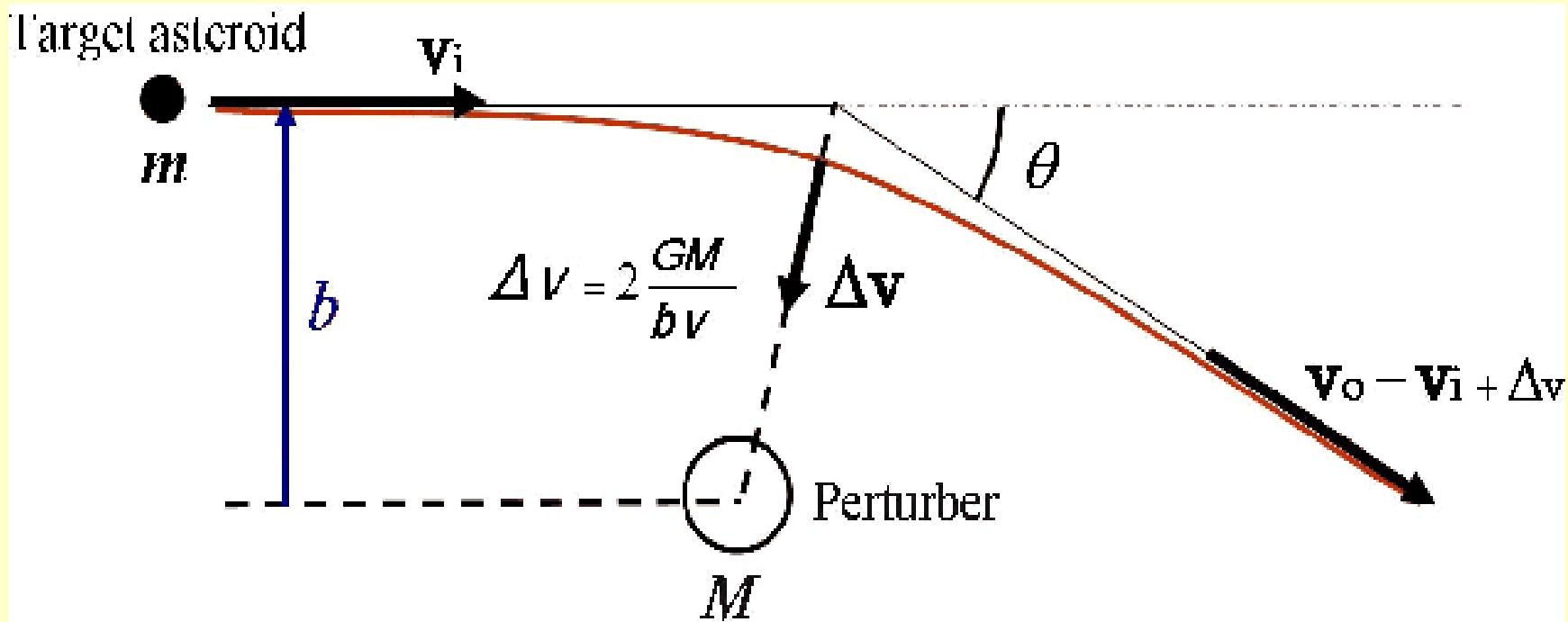
Rezonance:

- Rezonance u srednjem kretanju
- Sekularne rezonance
- Spin-orbit rezonance

Asteroidi u blizini Zemlje: uzroci dinamičke nestabilnosti

Bliski prilazi sa planetama ili masivnijim asteroidima:

Asteroidi u blizini Zemlje: uzroci dinamičke nestabilnosti

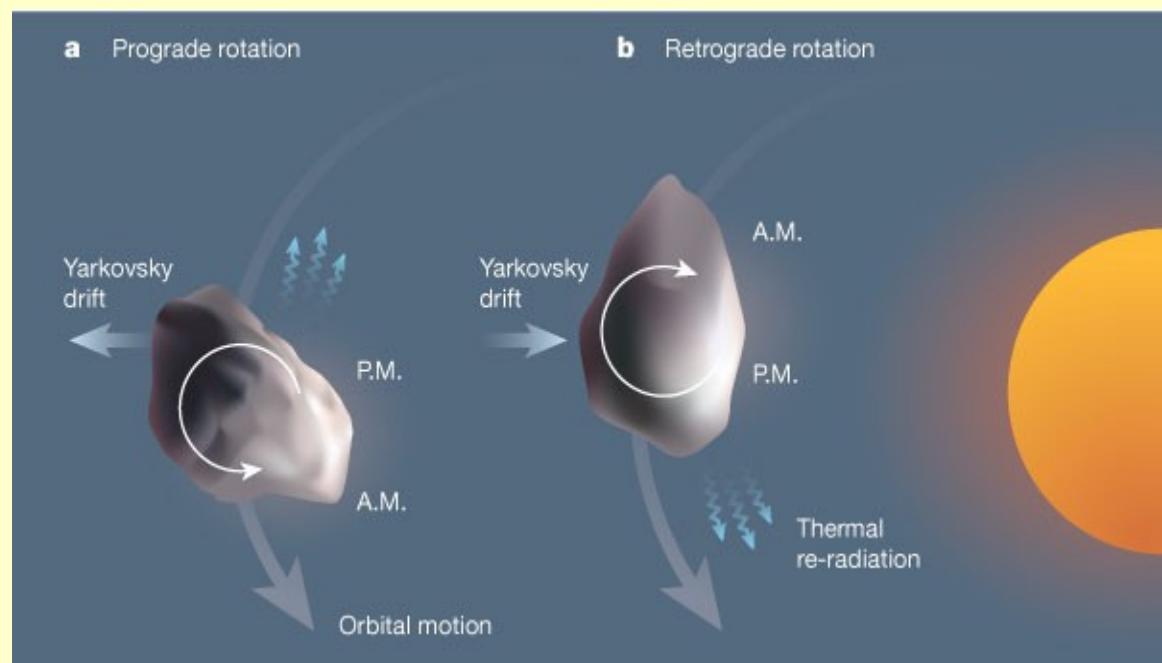
Ovaj efekat dovodi do konstantne promene velike poluose orbite asteroida

Dve tipa:

Dnevni – usled obrtanja oko svoje ose

Sezonski – usled kretanja oko Sunca

Efekat Jarkovskog

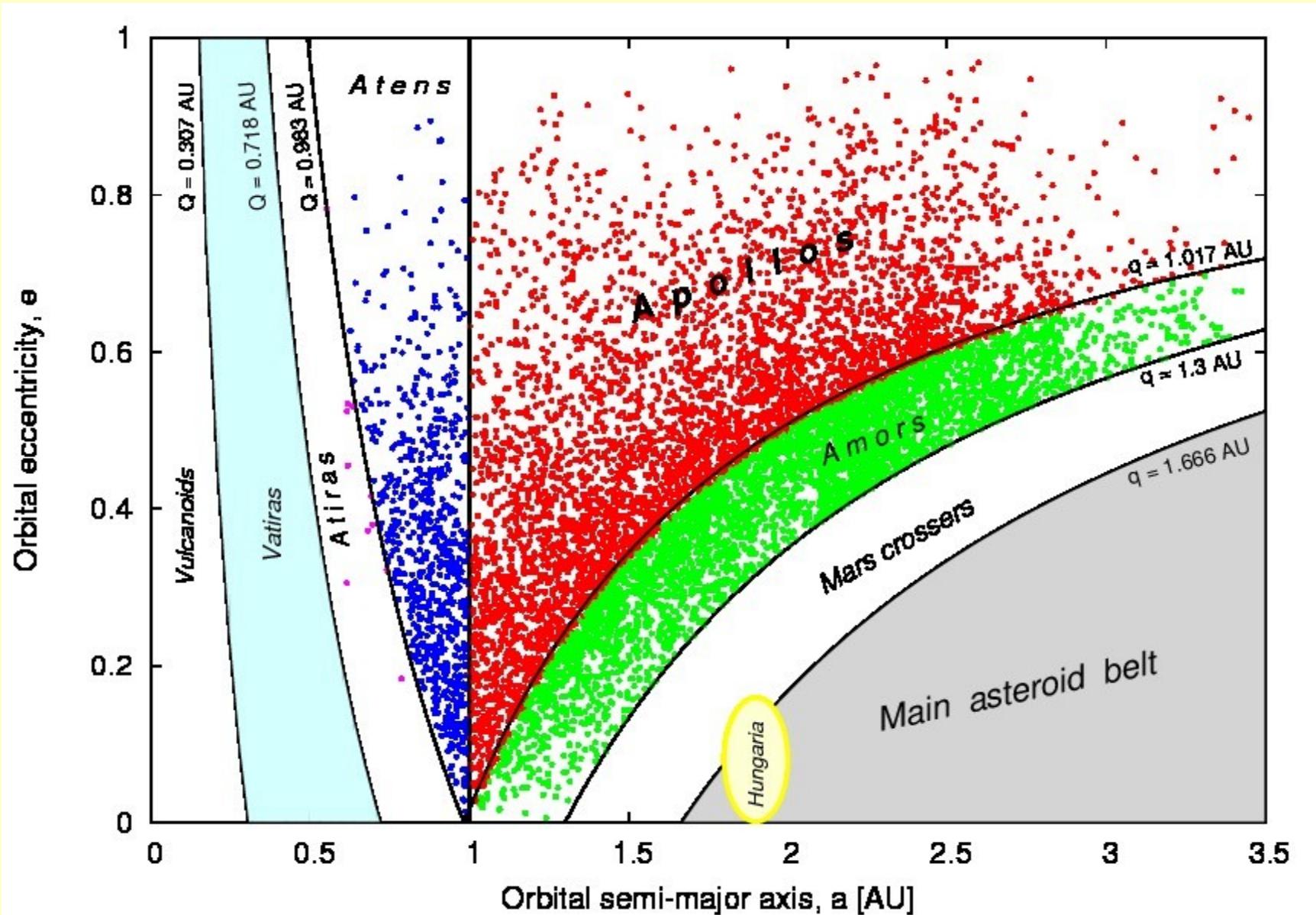

Dnevni efekat:

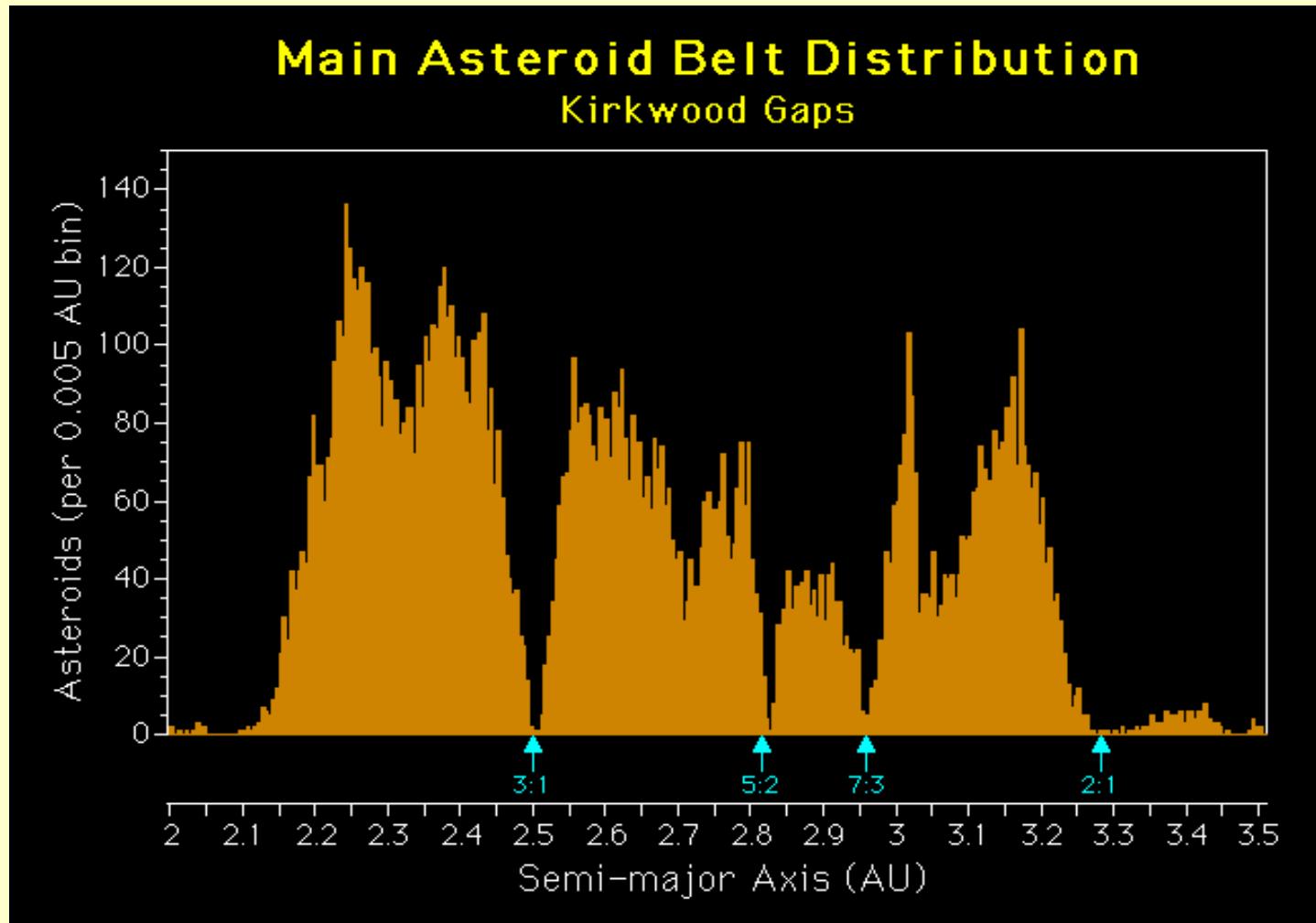
rotacija u direktnom smeru ==> povećava veliku poluosu

rotacija u retrogradnom smeru ==> smanjuje veliku poluosu

Asteroidi u blizini Zemlje: uzroci dinamičke nestabilnosti

Kirkvudove praznine

Značaj OBZ-a

- Mogućnost sudara sa Zemljom
 - Naučna istraživanja
 - Resursi

Sudari: gde, kada, koliko?

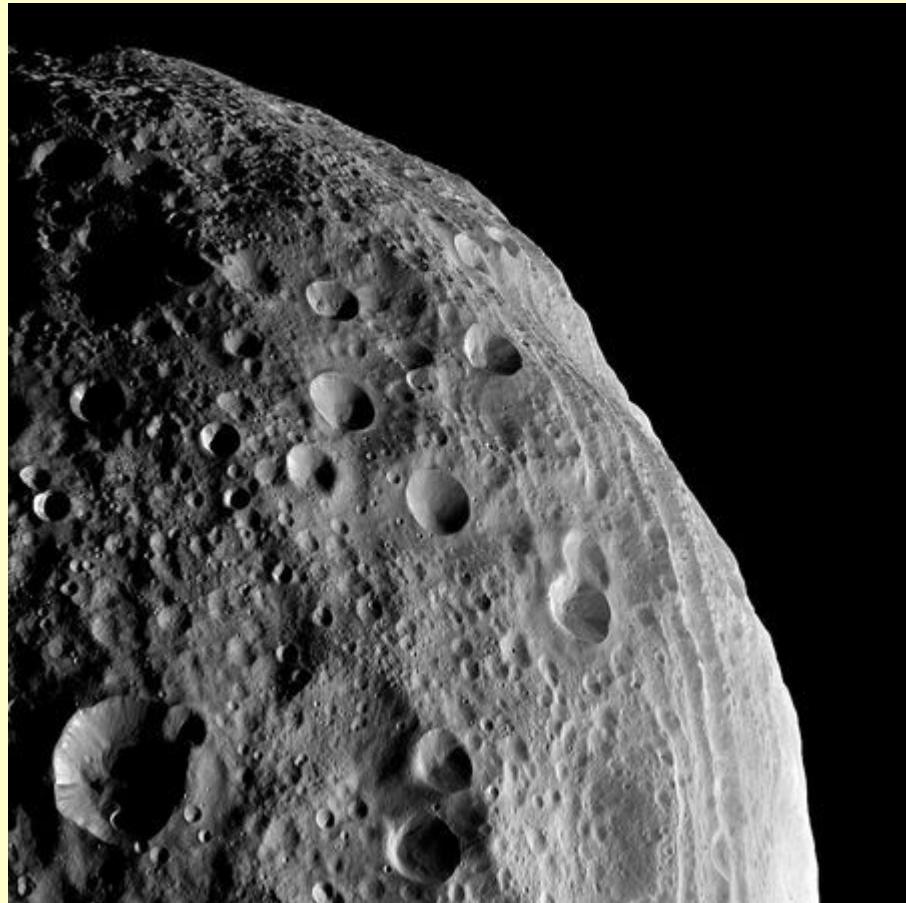
Mars

Mesec

Krateri na asteroidima

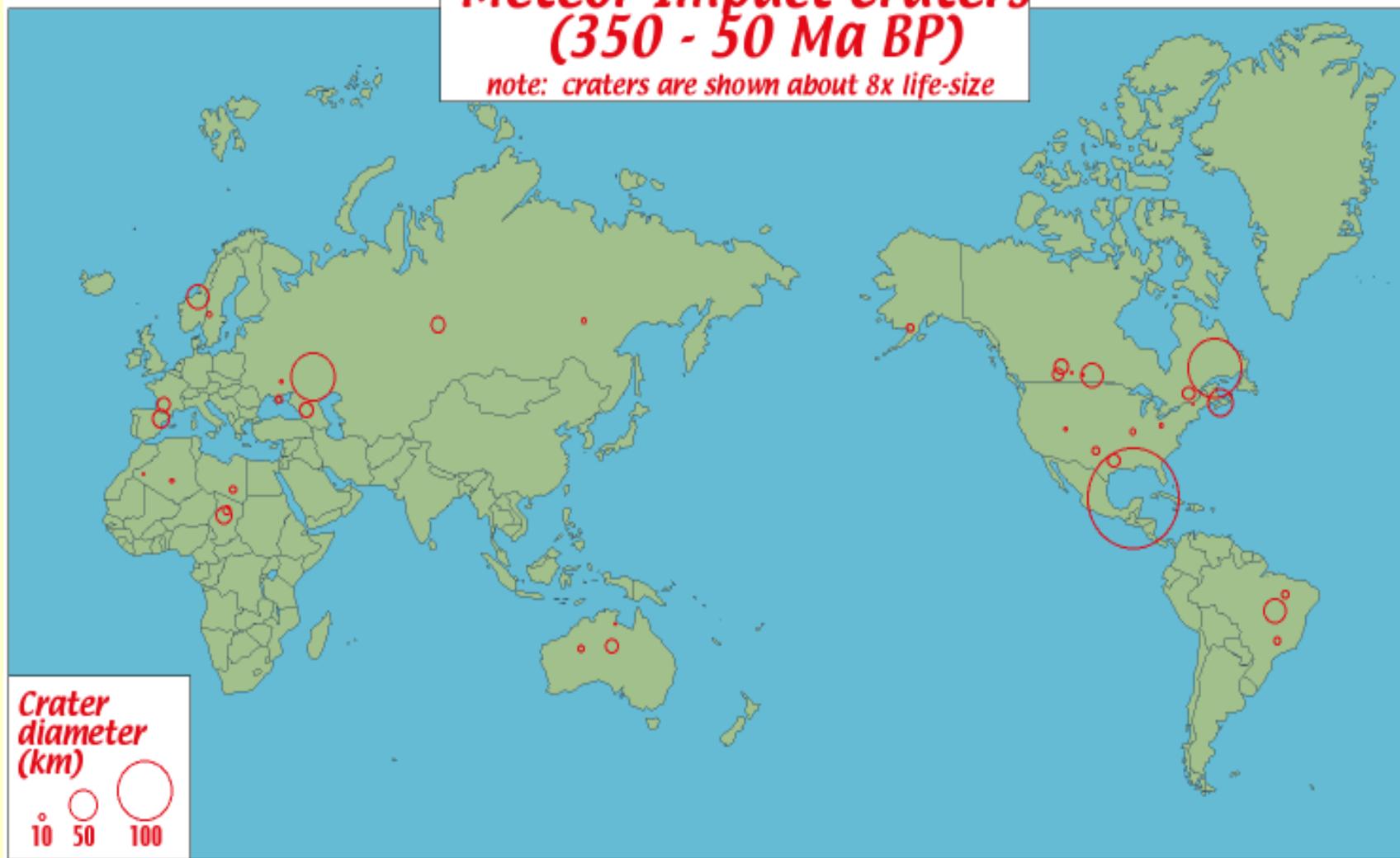

Vesta

Eros

Meteor Impact Craters (350 - 50 Ma BP)

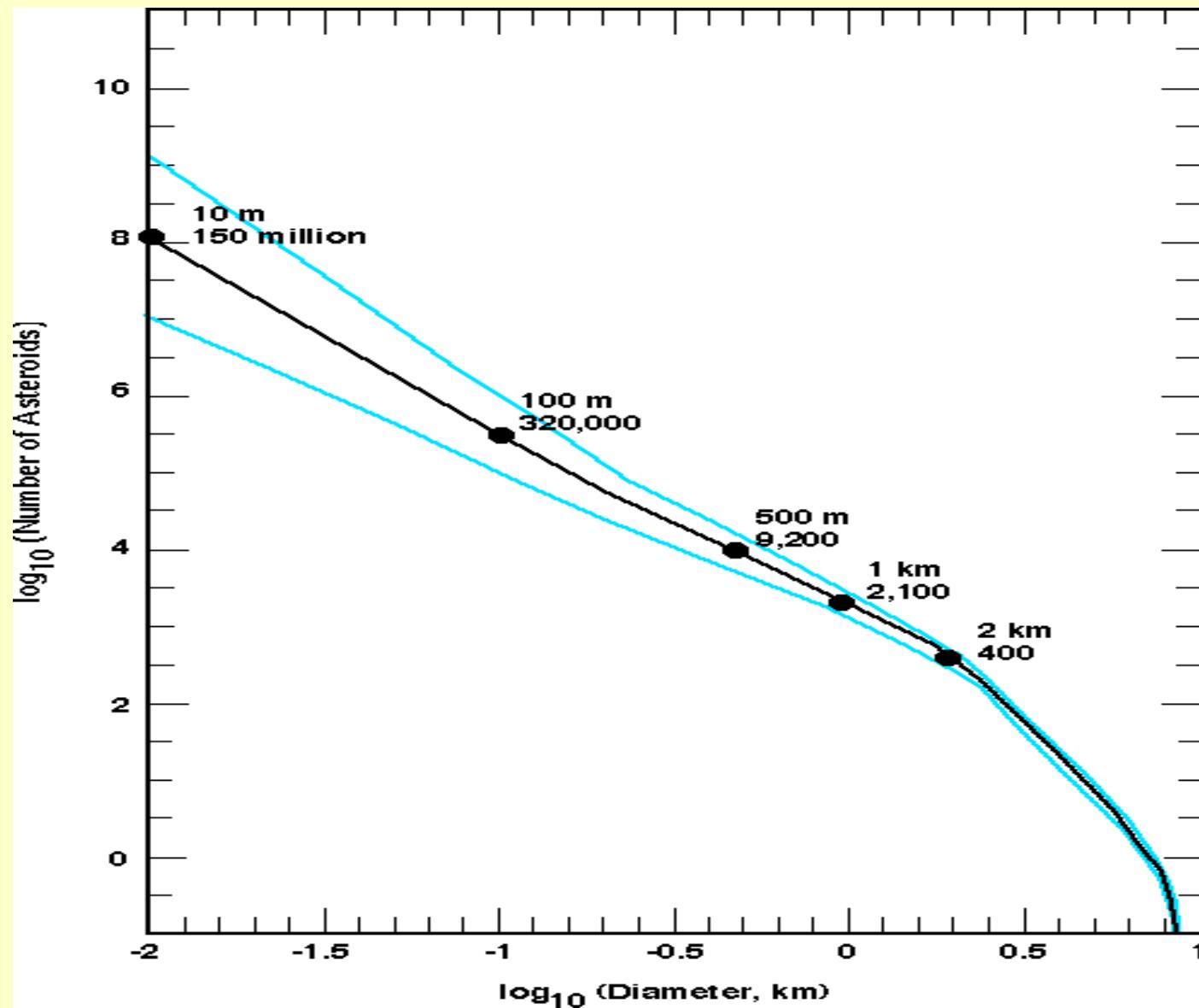
note: craters are shown about 8x life-size

Izumiranje dinosaurusa pre oko 65 miliona godina

Koliko su česti udari asteroida?

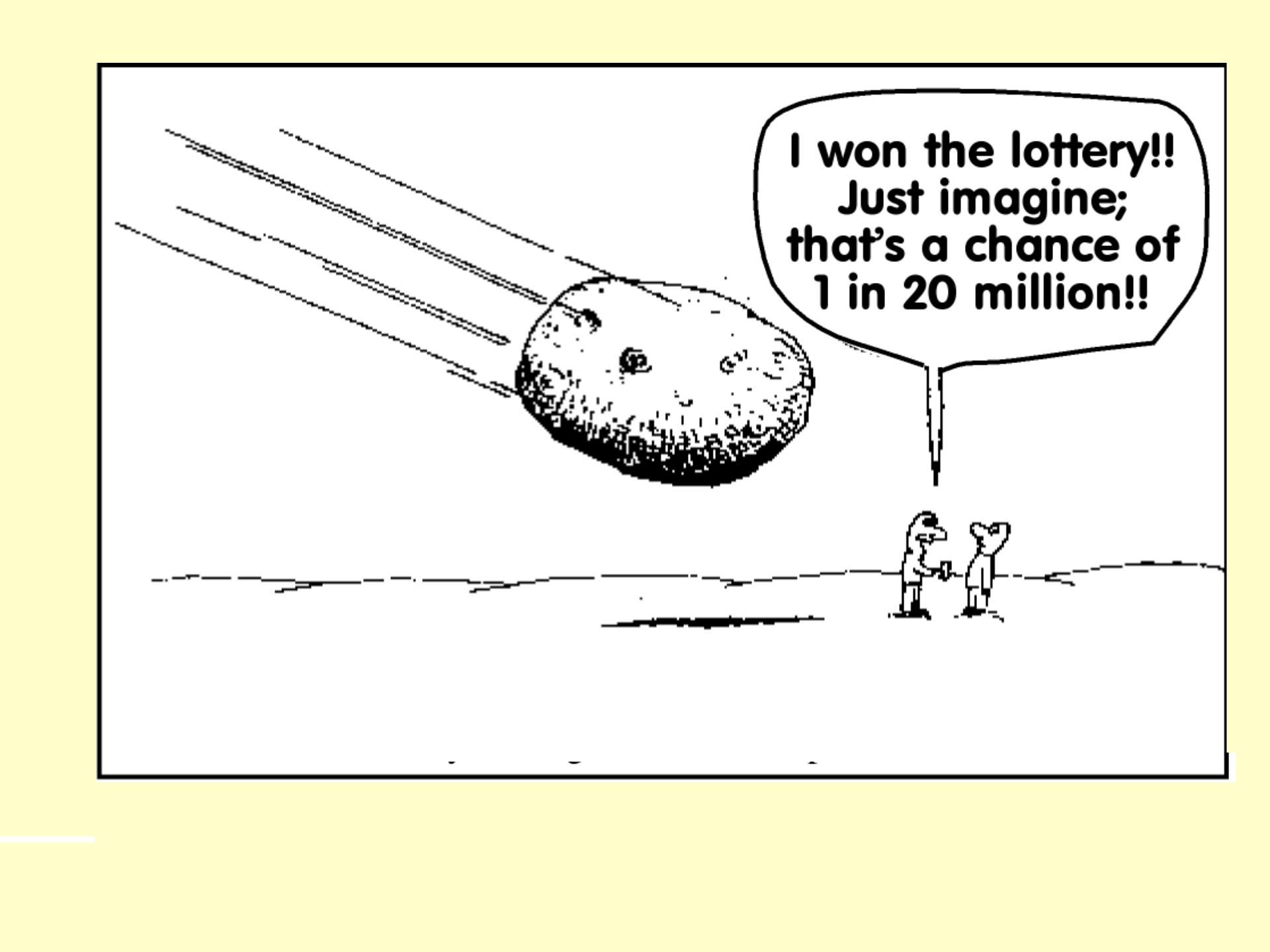
I malo poređenja...

Prosečan broj nastradalih u toku godine na milion stanovnika (verovatnoća)

- 300 Saobraćajni udesi
- 200 Ubistva i samoubistva
- 160 Udesi na motorima
- 10 Požari
- 5 Strujni udari
- 1 Avionske nesreće
- 0.5 UDAR ASTEROIDA (ukupno)**
- 0.3 Vremenske neprilike
- 0.1 LOKALNI / REGIONALI UDAR**
- 0.1 Zemljotresi
- 0.01 TUNGUSKA**

Nama bliski asteroidi... budućnost?

- Sirovine 2040
- Baze 2070
- Kolonizacija 2100

I won the lottery!!
Just imagine;
that's a chance of
1 in 20 million!!

ASTEROIDS

G A M E U E R

